

Transect-rapport 5095

Schijf, Roosendaalse Baan Gemeente Rucphen (NB)

Een inventariserend veldonderzoek, karterende en waarderende fase, in de vorm van proefsleuven (IVO-P)

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Schijf, Roosendaalse Baan Gemeente Rucphen (NB). Een archeologisch karterend en waarderend proefsleuvenonderzoek.
Rapportnummer	Transect-rapport 5095
Auteurs	L. Wever
Versie	Versie 1.1
Datum	18-12-2023
Projectnummer	23020013
Onderzoeksmelding	5480358100
Opdrachtgever	Schoenmakers Advies
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Veldteam	A.A. Kerkhoven (Senior KNA Archeoloog) N. Magdelijns (KNA Archeoloog) D. van den Hazel
Bevoegde overheid	Gemeente Rucphen
Deskundige van de bevoegde overheid	Regioarcheologen Programmabureau Regio West-Brabant Mevr. L. Weterings-Korthorst,
Goedkeuring door bevoegde overheid	Nog niet getoetst
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Sfeerfoto van het veldwerk (01-12-2023)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA Archeoloog	14-09-2023	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Schoenmakers Advies heeft Transect b.v. in november 2023 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied aan de Roosendaalse Baan in Schijf (gemeente Rucphen). De aanleiding van het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de realisatie van twee woningen. Als onderdeel van de voorgenomen plannen zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de bodem en hiermee eventueel aanwezige archeologische waarden in het gebied zullen worden verstoord.

In september en oktober 2021 is een archeologisch bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd (Verboom-Jansen en Rap, 2021; zaaknummer 5119551100). Hieruit volgde dat een deel van het plangebied een hoge archeologische verwachting heeft op de aanwezigheid van archeologische resten uit het Neolithicum en uit de periode Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied op een ooit met veen bedekte dekzandwelling en de ligging langs een oude weg uit de Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Deze laatste is waarschijnlijk onderdeel van de grootschalige ontginningen van het veengebied dat voor de Late Middeleeuwen in de omgeving van het plangebied aanwezig is geweest. Omdat uit het verkennend booronderzoek bleek dat de bodemopbouw archeologisch intact was en er in de top van het dekzand grondsporen aanwezig konden zijn als onderdeel van een vindplaats uit de genoemde perioden, is geadviseerd om in die zone een karterend en waarderend proefsleuvenonderzoek uit te voeren, zodat de archeologische potentie en waarde van het plangebied kunnen worden bepaald. Dit onderzoek is in november-december 2023 uitgevoerd. Onderhavig rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek.

Er zijn conform het PvE vier werkputten aangelegd met een totale oppervlakte van circa 560 m², ongeveer 8-10% van het plangebied. Twee werkputten hebben een omvang van 50 bij 4 meter (werkput 1 en 4) en twee van 20 bij 4 meter (werkput 2 en 3). Op basis van de resultaten van het veldonderzoek is geconcludeerd dat binnen het plangebied geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Er werden geen grondsporen of vondsten aangetroffen, die de hoge archeologische verwachting uit het vooronderzoek bevestigen. De vondst van een fragment aardewerk uit het oude bouwlanddek is waarschijnlijk als gevolg van bemesting in het plangebied terecht gekomen.

Waardestelling en selectieadvies

Er is op basis van het onderzoek vastgesteld dat er geen vindplaats aanwezig is. Daarom heeft er geen waardestelling plaatsgevonden. De kans dat daarom tijdens de graafwerkzaamheden waardevolle archeologische resten zullen worden verstoord, is klein. Daarom adviseren wij in het kader van de bouw van twee nieuwe woningen geen verdere maatregelen. Wel geldt, dat wanneer tijdens de graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologisch waardevolle zaken worden aangetroffen, deze volgens de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11 bij het Rijk moeten worden gemeld. In dit geval kan dat bij de gemeente Rucphen en/of haar archeologisch adviseur.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Rucphen) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	6
2.	Aard en doel van het archeologisch onderzoek	7
3.	Afbakening van het onderzoeksgebied	8
4.	Resultaten vooronderzoek	10
5.	Onderzoeksmethodiek	12
6.	Resultaten	14
7.	Archeologische interpretatie en synthese	20
8.	Conclusie en advies	21
9.	Geraadpleegde bronnen	22
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	23
Bijlage 2.	Puttenplan.....	24
Bijlage 3.	Allesporenkaart	25
Bijlage 4.	Vlaktekeningen.....	26
Bijlage 5.	Sporen- en lagenlijst en Vondstenlijst.....	30
Bijlage 6.	Beantwoording van onderzoeksvragen.....	31

1. Aanleiding

In opdracht van Schoenmakers Advies heeft Transect b.v.¹ in november 2023 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied aan de Roosendaalse Baan in Schijf (gemeente Rucphen). De aanleiding van het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de realisatie van twee woningen. Als onderdeel van de voorgenomen plannen zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de bodem en hiermee eventueel aanwezige archeologische waarden in het gebied zullen worden verstoord.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Rucphen staat het plangebied aangeduid als een zone met een hoge archeologische verwachting (Timmermans et al, 2019). In het bestemmingsplan Buitengebied Rucphen (2020) heeft het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 2. Dit houdt in dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bodemingrepen dieper dan 50 cm -Mv en groter dan 100 m². Alleen in het uiterste noordoosten van het plangebied is sprake van een zone van circa 330 m² zonder archeologische dubbelbestemming of archeologische verwachting.

Als eerste stap hierin is in september en oktober 2021 een archeologisch bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd (Verboom-Jansen en Rap, 2021; zaaknummer 5119551100). Hieruit volgde dat een deel van het plangebied een hoge archeologische verwachting heeft op de aanwezigheid van archeologische resten uit het Neolithicum en uit de periode Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied op een ooit met veen bedekte dekzandwieling en de ligging langs een oude weg uit de Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Deze laatste is waarschijnlijk onderdeel van de grootschalige ontginningen van het veengebied dat voor de Late Middeleeuwen in de omgeving van het plangebied aanwezig is geweest. Omdat uit het verkennend booronderzoek bleek dat de bodemopbouw archeologisch intact was en er in de top van het dekzand grondsporen aanwezig konden zijn als onderdeel van een vindplaats uit de genoemde perioden, is geadviseerd om in die zone een karterend en waarderend proefsleuvenonderzoek uit te voeren, zodat de archeologische potentie en waarde van het plangebied kunnen worden bepaald. Dit onderzoek is in november-december 2023 uitgevoerd. Onderhavig rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen uit protocol 4003 ('Inventariserend Veldonderzoek – Proefsleuven') van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1) en het voor het onderzoek opgestelde Programma van Eisen (Magdelijns, 2023).

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Wanneer een behoudenswaardige vindplaats wordt aangetroffen, kan er sprake zijn van een doorstart naar Opgraven. Het doel van het opgraven is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van vondsten en monsters om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie antwoord te geven op de volgende onderzoeksvraag (Magdelijns, 2023):

- Is er in het plangebied sprake van (een) archeologische vindplaats(en), zijn deze behoudenswaardig, en onder welke voorwaarden is behoud mogelijk?
- Bij een doorstart naar Opgraven, moet de vraag worden beantwoord wat de vindplaats vertelt over de bewonings-/gebruiksgeschiedenis, bewonings-/gebruikscontinuïteit en locatiegebruik van het plangebied en zijn directe omgeving.

Om een antwoord te kunnen geven op de vraagstelling, zijn tevens deelvragen geformuleerd. Deze zijn, evenals de antwoorden, terug te vinden in bijlage 6.

Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen.

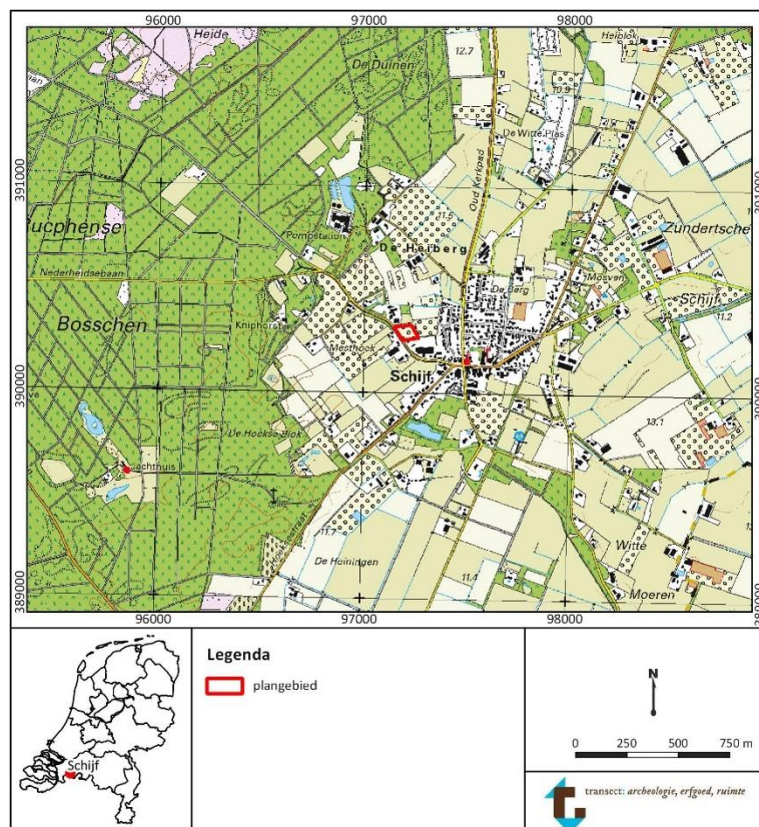
Op basis van dit rapport neemt het bevoegd gezag een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat gegevens over de aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen uit protocol 4003 ('Inventariserend Veldonderzoek – Proefsleuven') van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1) en het voor het onderzoek opgestelde Programma van Eisen (Magdelijns, 2023).

3. Afbakening van het onderzoeksgebied

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Rucphen
Plaats	Schijf
Toponiem	Roosendaalsebaan
Kaartblad	49F
Perceelnummer(s)	RPN00 Sectie Q nummer 294
Centrumcoördinaat	97.200 / 390.303
Oppervlakte plangebied	5500 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	5500 m ²
Huidig grondgebruik	Akker

Het plangebied ligt op een akker aan de Roosendaalsebaan in Schijf (gemeente Rucphen). Het plangebied betreft kadastraal gezien perceel RPN00 Sectie Q nummer 294. Het plangebied heeft in totaal een oppervlakte van circa 5500 m². Het plangebied vormt tevens het onderzoeksgebied. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Topografische kaart met de locatie van het plangebied uit 2021 (www.pdok.nl)

4. Resultaten vooronderzoek²

In het plangebied heeft een archeologisch bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek plaatsgevonden (Verboom-Jansen en Rap, 2021). Op basis van deze onderzoeken is voor het onderzoeksgebied een hoge archeologische verwachting vastgesteld voor resten uit het Neolithicum en de periode Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. De hoge archeologische verwachting voor resten uit Neolithicum is daarbij gebaseerd op de ligging van het plangebied op een dekzandwelling, die vanaf de Bronstijd bedekt is geraakt met veen. Tot de Bronstijd kon er dus op de dekzandrug gewoond worden. Uit het booronderzoek blijkt dat de top van het dekzand intact is getuige de aanwezigheid van sporen van bodemvorming. Dit betekent dat vindplaatsen uit het Neolithicum, die zich kenmerken door de aanwezigheid van grondsporen nog goed bewaard aanwezig kunnen zijn.

De hoge verwachting op resten uit de Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd is gebaseerd op de ligging van het plangebied langs de Roosendaalsebaan, in een van de vroege vervening- en ontginningsgebieden van Schijf. Het veen dat zich namelijk sinds de Bronstijd in het plangebied heeft gevormd, is in de Late Middeleeuwen – tussen 1357-1422 – afgestoken en gewonnen voor turf, dat als brandstof diende. Dit veen werd in plaggen via turfvaarten afgevoerd, die thans nog in de omgeving op historische kaarten te herkennen zijn. Als gevolg van deze vaarten en de aanleg van greppels kon na de winning van het turf de waterstand verlaagd worden, waarna het gebied voor de landbouw kon worden gebruikt. Om vervolgens het aan het toenmalig maaiveld gelegen dekzand te kunnen beakkeren, zijn ter bemesting plaggen opgeworpen om de vruchtbaarheid van het land te bevorderen. Dit leverde een circa 50 cm dikke humeuze bovengrond op, die bodemkundig als een zwarte enkeerdgrond wordt aangeduid (Verboom-Jansen en Rap, 2021). Boerderijen werden zodoende langs wegen en vaarten gesticht, zo mogelijk ook in het plangebied. Daarom heeft het plangebied in het bureau- en booronderzoek een hoge archeologische verwachting gekregen op resten van nederzetting en landgebruik uit deze laatstgenoemde periode.

De gespecificeerde archeologische verwachting is in tabel 1 schematisch weergegeven.

² De informatie in hoofdstuk is (deels) afkomstig uit het Programma van Eisen (Rap, 2023) en de rapportage van het vooronderzoek (Verboom-Jansen/Rap 2021).

Tabel 1: Gespecificeerde archeologische verwachtingstabel.

Archeologische verwachting			Reden
1	Datering	Hoog	Laat-Paleolithicum-Neolithicum
		Laag	Bronstijd-Vroege Middeleeuwen
		Hoog	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd
2	Complexiteit	Nederzettingen (jachtkamp), huisplaatsen, sporen van landgebruik, water-gerelateerde resten	
3	Omvang	100-1000 m ² (omvang jachtkamp); 500-2000 m ² (omvang huisplaats, algemeen)	
4	Diepteligging	Indien aanwezig; vanaf maaiveld, top van het dekzand (50 cm -Mv), top van de terrasafzettingen (150 cm -Mv)	
5	Gaafheid en conservering	+/-	Delen van de top van het dekzand zijn als gevolg van turfwinning in de Late Middeleeuwen aangetast.
6	Locatie	Onbekend, op dit moment het hele plangebied.	
7	Uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren)	Vindplaatsen kenmerken zich naar verwachting door grondsporen en vondsten.	
8	Mogelijke verstoringen	Zie .5	

5. Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek bestond uit een Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P), karterende en waarderende fase.

Er zijn conform het PvE vier werkputten aangelegd met een totale oppervlakte van circa 560 m², ongeveer 8-10% van het plangebied. Twee werkputten hebben een omvang van 50 bij 4 meter (werkput 1 en 4) en twee van 20 bij 4 meter (werkput 2 en 3). De locatie en omvang van de sleuven was in het PvE bepaald door de locatie van de toekomstige bebouwing.

Alle werkputten zijn gegraven met een graafmachine voorzien van een 'gladde' en gesloten bak. Met het machinaal verdiepen zijn de vlakken en putwanden geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische cultuurlagen, sporen, vondsten c.q. vondstconcentraties en eventuele structuren. Hierbij is onder meer gebruik gemaakt van een metaaldetector. Ook de uitgegraven grond is met een metaaldetector geïnspecteerd. Na aanleg van het vlak is het intensief geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische vondsten en grondsporen (visueel, door het met de schep op te schaven). Er zijn foto's en tekeningen gemaakt van vlakken, profielen en sporen. Met de dGPS zijn de putomtrekken, recente verstoringen, sporen, maaiveldhoogtes, vlakhoogtes en profielpinnen ingemeten. Per werkput zijn twee profielkolommen van ieder een meter breed gedocumenteerd om inzicht te krijgen in de bodemopbouw van het plangebied. Deze zijn lithologisch en bodemkundig beschreven om inzicht te krijgen in de landschapsgenese en (post-)depositionele processen. De bodemopbouw is gedetailleerd gedocumenteerd op het tekenvel, in de database en door middelen van foto's, en in de dagrapport beschreven. Bij het veldonderzoek zijn geen grondmonsters genomen.

De definitieve contouren van de werkputten is te zien in bijlage 3, de allesporenkaart en bijlage 4, de gedetailleerde vlaktekeningen per werkput.

In werkput 1 en 4 zijn twee vlakken aangelegd. Het eerste vlak is aangelegd in de top van het dekzand (C-horizont) op circa 12,00-12,30 m +NAP (ca. 0,50-0,80 m -Mv). Aan de westzijde van werkput 1 is een kijkgat (vlak 2) aangelegd van 2 m breed en circa 2 m -Mv diep (tot 11,30 m +NAP) of op een dieper niveau begraven bodemniveaus (paleosols) aanwezig zijn. In werkput 4 is eenzelfde kijkgat gemaakt (tot 10,75 m +NAP). Er zijn geen paleosols waargenomen.

In werkput 2 is één vlak aangelegd in de top van het dekzand (C-horizont) op circa 11,85 m +NAP (ca. 0,60 – 0,70 m -Mv). In werkput 3 is één vlak aangelegd in de top van het dekzand (C-horizont) op circa 12,35 m +NAP (ca. 0,60 – 0,70 m -Mv).

Figuur 2: Foto van het plangebied vlak voor de start van het veldonderzoek (30-11-2023).

6. Resultaten

Bodemopbouw

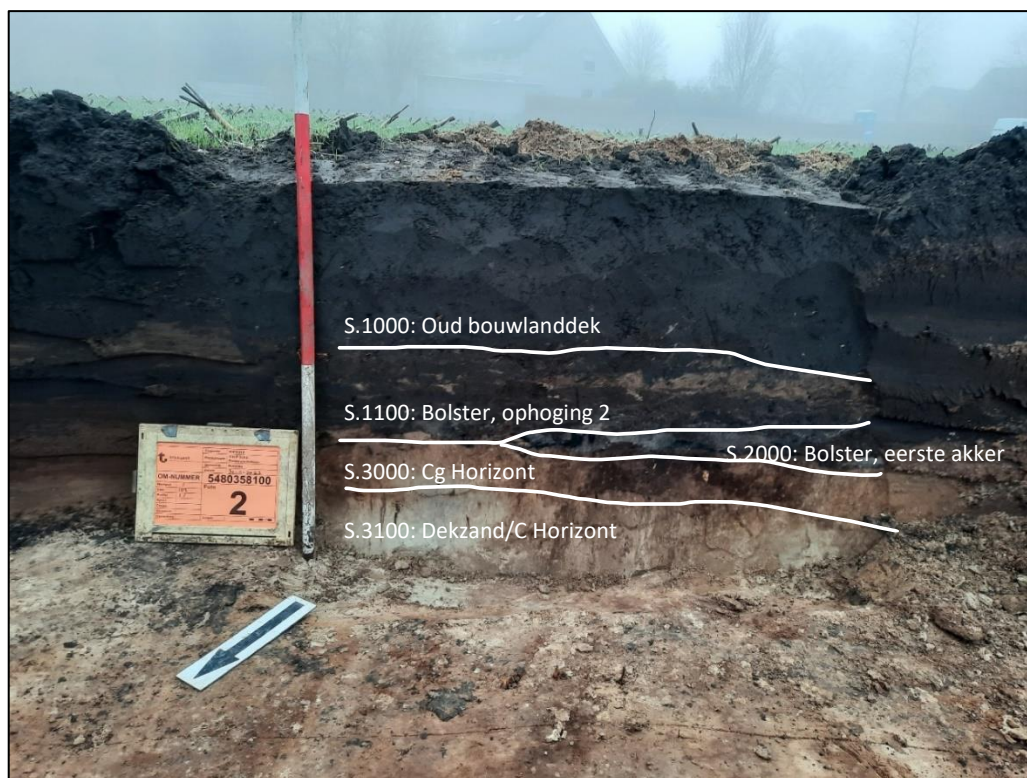
Landschappelijk gezien bevindt het plangebied zich op een dekzandrug, op de rand van een vlakte met terrasafzettingen. Het zand van de dekzandrug behoort geologisch gezien tot de Formatie van Bostel, de terrasafzettingen tot Formatie van Stramproy (De Mulder e.a., 2003). Deze beide afzettingen zijn aangetroffen in de werkputten.

Het dekzand bestaat uit matig fijn, siltarm, kalkarm en goed gesorteerd zand (s.3000). De top van deze afzettingen bevindt zich op 12,00-12,30 m +NAP (ca. 0,50-0,80 m -Mv) en vormt het archeologisch relevante niveau, waarin de vlakken van de werkputten zijn aangelegd. In de kijkputten, die in werkput 1 en 4 zijn gegraven zijn op een diepte van circa 130-140 cm -Mv terrasafzettingen waargenomen (S.4000). Deze bestaan uit matig grof, kalkarm zand. Dat de afzettingen fluviatiel gevormd zijn, blijkt - naast de slechte sortering van het zand - duidelijk uit de sedimentaire structuren. Er zijn duidelijke cross-bedding-structuren (een scheve gelaagdheid) in het zand te zien. Opvallend is dat de scheve gelaagdheid geaccentueerd wordt door verspoeld plantenmateriaal (detritus). Organisch materiaal wordt eigenlijk uitsluitend verwacht in interstadialen, warmere perioden, waar plantengroei kan plaatsvinden en kan verspoelen. Er zijn in de kijkputten geen paleosolen aanwezig.

In het dekzand is aan de basis van profiel 1.3 in het profiel ook gelaagdheid aanwezig. Deze gelaagdheid wordt veroorzaakt door de gefaseerde sedimentatie in het beginstadium van de vorming van het dekzand. De gelaagdheid hier wordt veroorzaakt door variaties in silt, die voor de bruinkleuring van de lagen hebben gezorgd.

In de top van het dekzand zijn sporen van bodemvorming aanwezig. Deze kenmerken zich door een bruinoranje verkleuring, die het gevolg is van een aanrijking met ijzer in het sediment. Dit ijzer, die ook wel gley wordt genoemd, loogt uit hogere delen van de bodem en/of het landschap om uiteindelijk op de grens met het vroegere grondwater neer te slaan. Bodemkundig wordt deze horizont als een Cg-horizont aangeduid (S.3100). Het voorkomen van de horizont in de top van het dekzand en het relatief hoge voorkomen ervan en het ontbreken van uitlogingshorizonten, doet vermoeden dat in het gebied in het Holoceen (de periode vanaf wanneer bodemvorming kon optreden) sprake is geweest van natte omstandigheden.

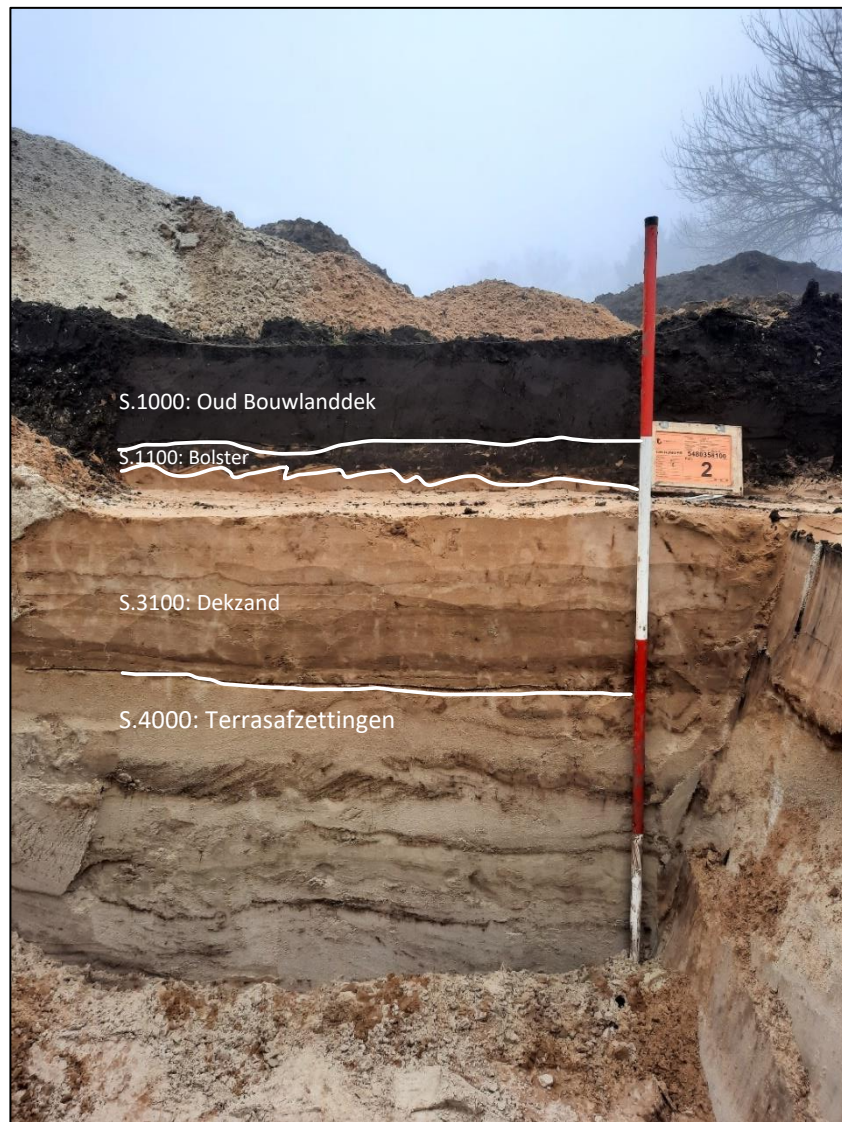
Scherp op het dekzand ligt een bolsterlaag (S.1100). De laag kenmerkt zich als een rommelige zandlaag met veenbrokken en waarbinnen sprake is van een variatie in humositeit. Het veen in deze laag herinnert daarbij aan het veen dat voorheen in het gebied gelegen heeft (Verboom-Jansen en Rap, 2021). De laag is waarschijnlijk gevormd in de periode tijdens of vlak na de veenwinning in het gebied in de 14^e of 15^e eeuw. Na het afgraven van het veen is de bolster, ofwel bonkaarde, op het onderliggende dekzand teruggestort om zo het humusarme dekzand, dat aan het maaiveld lag, met humus aan te rijken. Daarna is de bolster in het dekzand geploegd om het zoveel mogelijk te mengen (S.2000, Apb-horizont). Dit verklaart het uiterlijk van de laag met lagen, brokken en verschillende kleuren. Vervolgens is hierop een bouwlanddek aangebracht (S.1000, Aap-horizont). Tussen het moment van de aanleg van de eerste akker (S.2000) en de aanleg van het oud bouwlanddek (S.1000) is het terrein nog een aantal keer, al dan niet lokaal, opgehoogd (S.1100). Dit heeft waarschijnlijk te maken met de destijds in het gebied heersende natte bodemcondities. Het oud bouwlanddek is zeer humeus (h3) en aan de glans te zien ook 'vettig' door de vele plantenresten die hierin zijn opgenomen. Ook dit is indicatief voor natte (akker-/weide-)condities in combinatie met het gebruik van veenplaggen voor de vorming van het bouwlanddek.

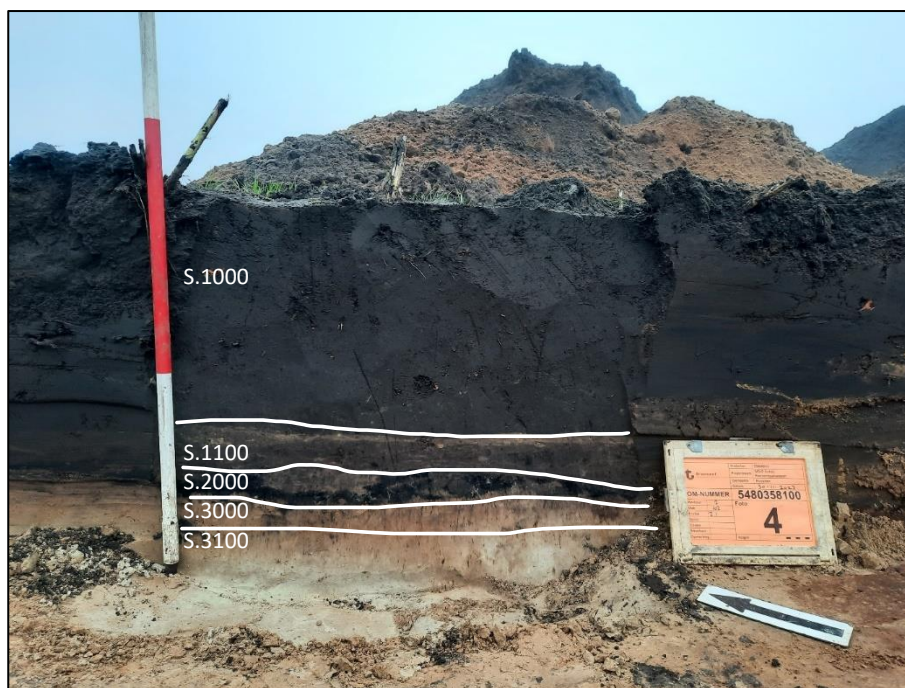
Figuur 3: Profielkolom 1.1 in werkput 1

Figuur 4: Profielkolom 1.2 in werkput 1

Figuur 5: Profiel 1.3, werkput 1

Figuur 6: Werkput 3, profiel 3.1

Figuur 7: Profiel 4.3, werkput 4.

Figuur 8: Profiel 3.2, werkput 3.

Archeologische resultaten

Sporen en structuren

Er zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek geen sporen aangetroffen, die zouden kunnen wijzen op een archeologische vindplaats. De verkleuringen die in het vlak zijn waargenomen betreffen uitsluitend natuurlijke 'sporen'.

Vondstmateriaal

Er zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek geen vondsten verzameld of gedaan. Er is een vuursteen uit S.1100 aangetroffen die natuurlijk blijkt te zijn. Verder is een dun fragment (± 5 cm) roodbakkend aardewerk met loodglazuur gevonden. Deze komt uit het in het plangebied aanwezige oud bouwlanddek en kan dus als 'mestvondst' worden beschouwd.

Figuur 7: Vlakfoto van vlak 1 in werkput 2 met natuurlijke sporen.

7. Archeologische interpretatie en synthese

Op basis van de resultaten van het veldonderzoek is geconcludeerd dat binnen het plangebied geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Er werden geen grondsporen of vondsten aangetroffen, die de hoge archeologische verwachting uit het vooronderzoek bevestigen. De vondst van een fragment aardewerk uit het oude bouwlanddek is waarschijnlijk als gevolg van bemesting in het plangebied terecht gekomen.

8. Conclusie en advies

Conclusie

Op basis van de resultaten van het veldonderzoek is geconcludeerd dat binnen het plangebied geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Er werden geen grondsporen of vondsten aangetroffen, die de hoge archeologische verwachting uit het vooronderzoek bevestigen. De vondst van een fragment aardewerk uit het oude bouwlanddek is waarschijnlijk als gevolg van bemesting in het plangebied terecht gekomen.

Waardestelling en selectieadvies

Er is op basis van het onderzoek vastgesteld dat er geen vindplaats aanwezig is. Daarom heeft er geen waardestelling plaatsgevonden. De kans dat daarom tijdens de graafwerkzaamheden waardevolle archeologische resten zullen worden verstoord, is klein. Daarom adviseren wij in het kader van de bouw van twee nieuwe woningen geen verdere maatregelen. Wel geldt, dat wanneer tijdens de graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologisch waardevolle zaken worden aangetroffen, deze volgens de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11 bij het Rijk moeten worden gemeld. In dit geval kan dat bij de gemeente Rucphen en/of haar archeologisch adviseur.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Rucphen) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

9. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- www.sikb.nl

Literatuur

Bakker, H., de, 1966. *De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland*. In: Boor en Spade.

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland*. Van Gorcum, Assen.

Borsboom, A.J./J.W.H.P., Verhagen 2009: *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek. Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P)*, versie 1.02, Gouda (CCvD). (Actualisatie door Tol, 2012).

Groot, N.C.F./A.W.E. Wilbers, 2011, *Gemeentelijke erfgoedkaart. Gemeente Rucphen. Deel: een verleden te midden van verdwenen venen; Archeologische waarden- en verwachtingenkaart en Advies archeologische beleidskaart van de gemeente Rucphen*. Noordwijk (IDDS-rapport 1132)

Verboom-Jansen, M. en Rap, J., 2021, *Schijf, Roosendaalsebaan tussen 20 en 24, gemeente Rucphen (NB). Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase*. Transect-rapport 3641

Stouthamer, E./ K.M. Cohen/ W.Z. Hoek, 2015. *De vorming van het Land*. Utrecht: Perspectief Uitgevers.

Figurenlijst

Figuur 1: Topografische kaart met de locatie van het plangebied uit 2021 (www.pdok.nl)	9
Figuur 2: Foto van het plangebied vlak voor de start van het veldonderzoek (30-11-2023).	13
Figuur 3: Profielkolom 1.1 in werkput 1	15
Figuur 4: Profielkolom 1.2 in werkput 1	15
Figuur 5: Profiel 1.3, werkput 1	16
Figuur 6: Vlakfoto van vlak 1 in werkput 2 met natuurlijke sporen.	19

Illustratieverantwoording

Figuur 1: www.pdok.nl / Transect b.v.

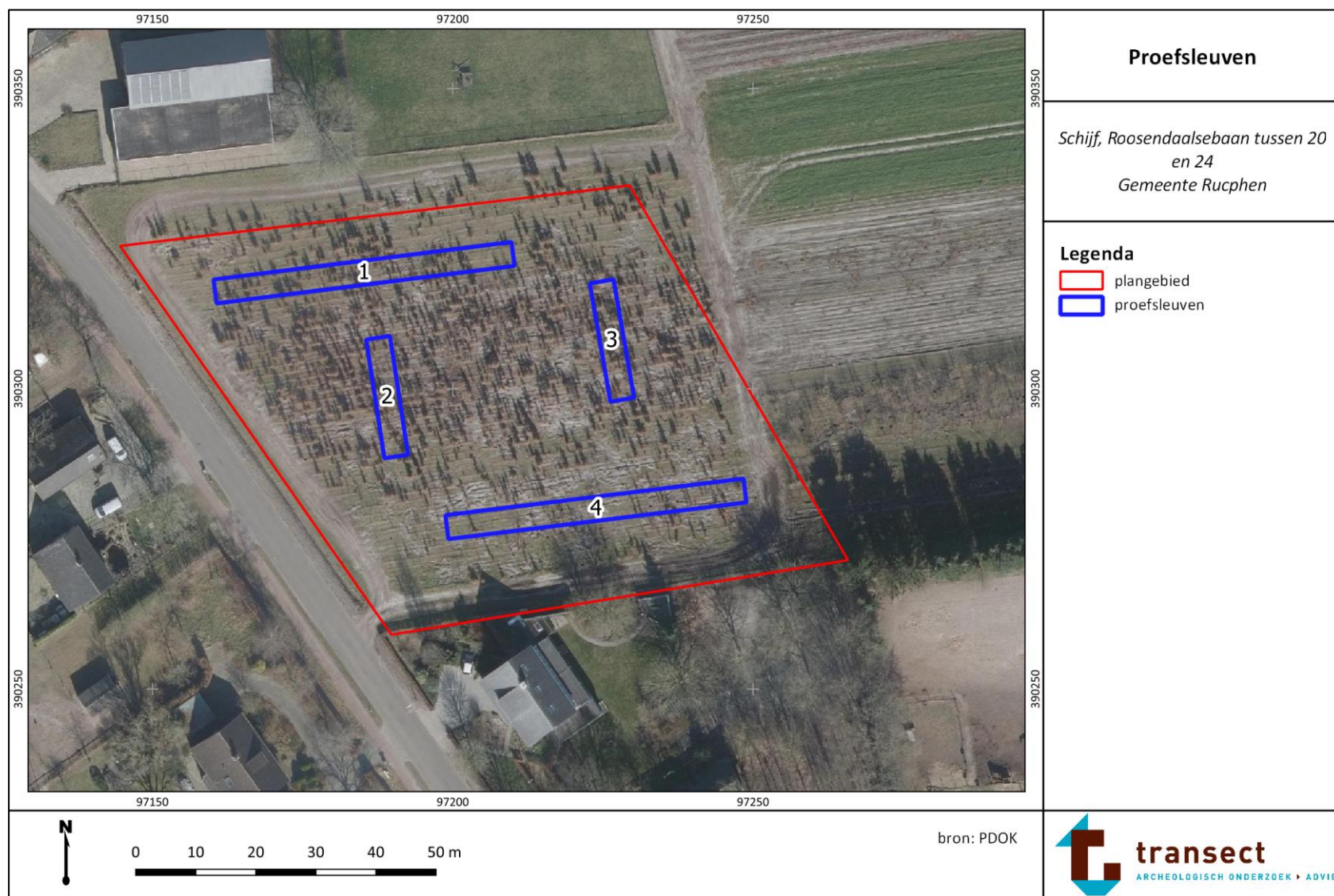
Figuur 2 t/m 9: Transect b.v.

Figuur 10: sikb.nl

Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

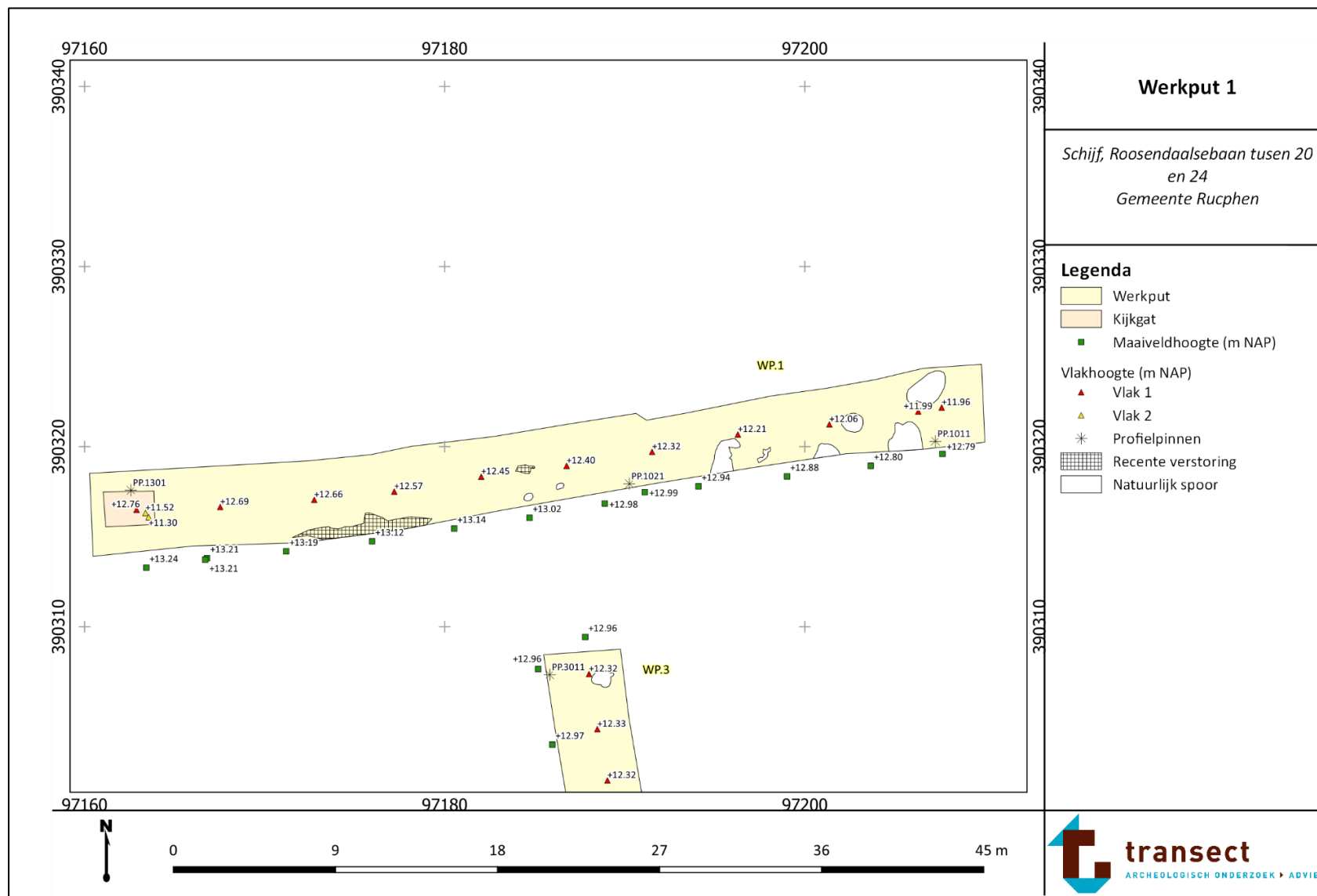
Bijlage 2. Puttenplan

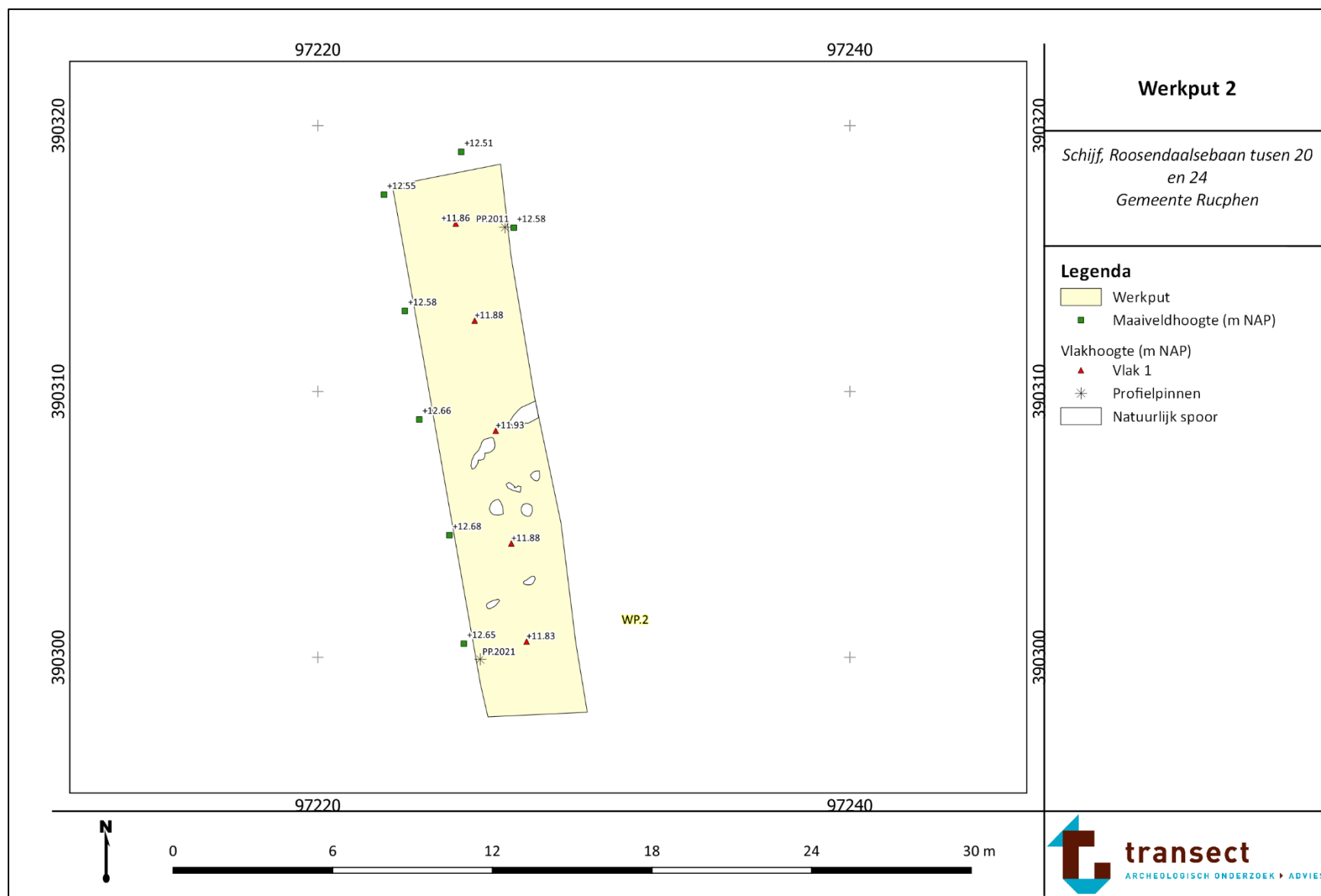

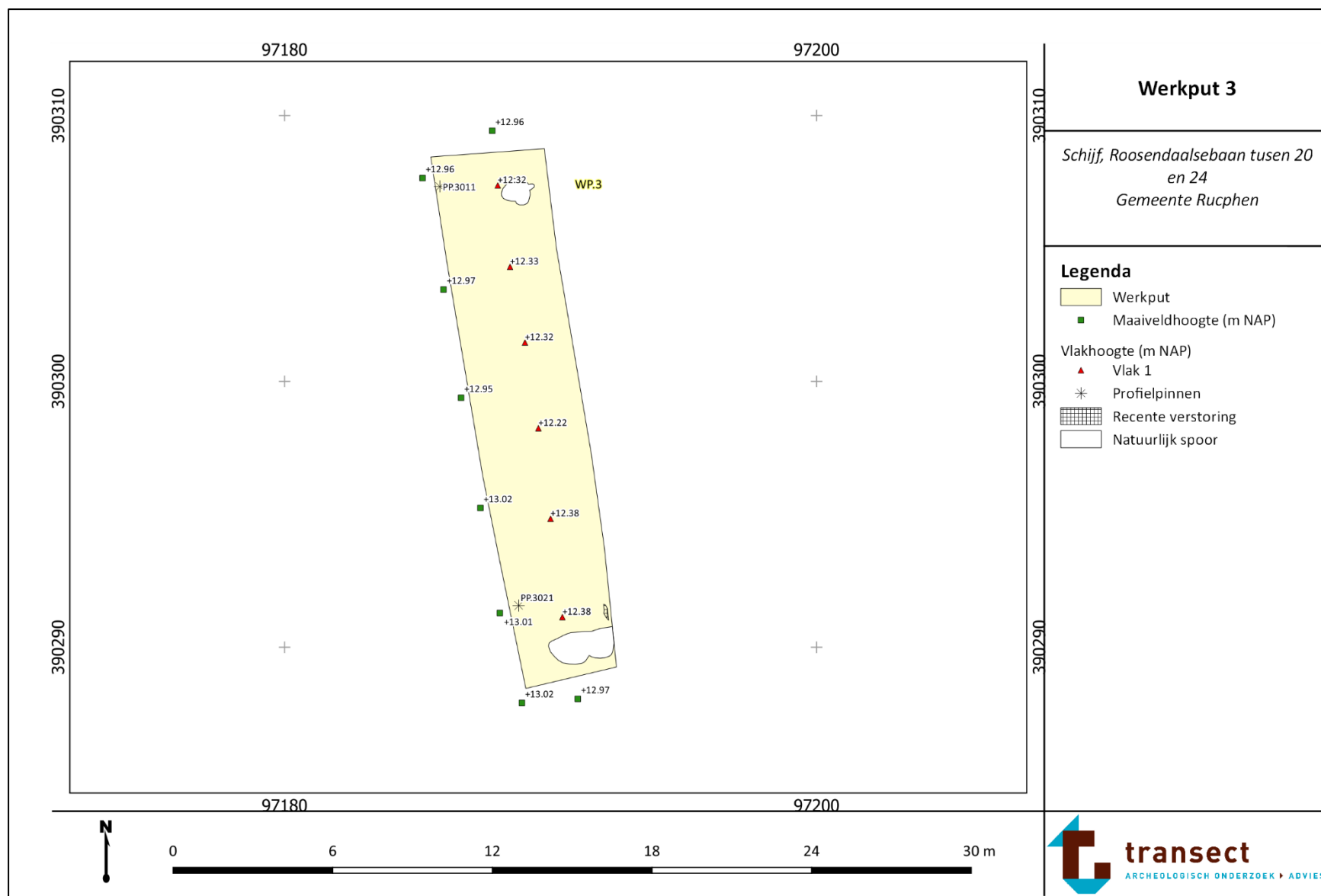
Bijlage 3. Allesporenkaart

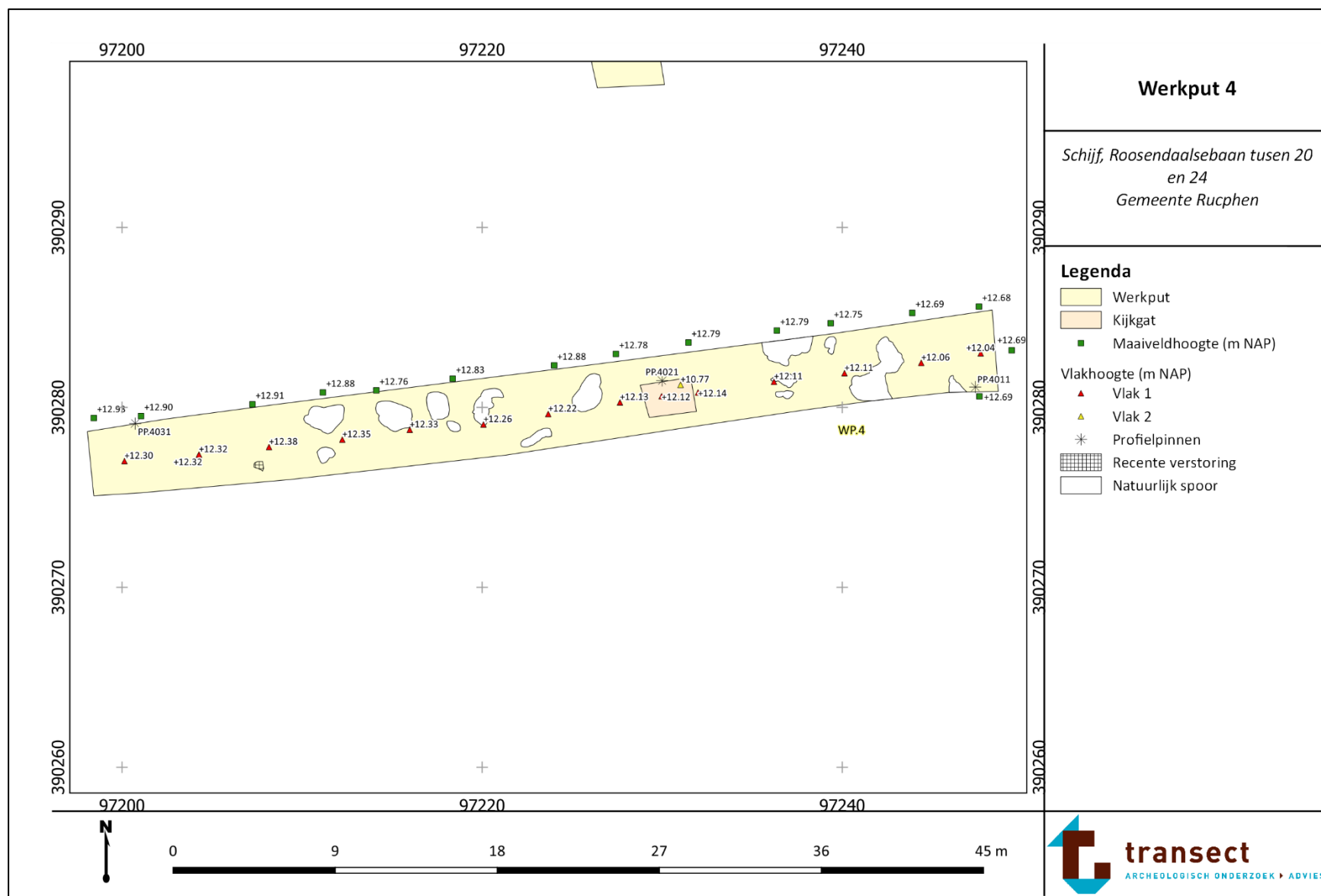

Bijlage 4. Vlaktekeningen

Bijlage 5. Sporen- en lagenlijst en Vondstenlijst

Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Kleur	Kleurstructuur	Textuur	Organische stof	Vulling opmerking
01	1	1000	Laag	1	DBR	homogeen	zs2		mf-f, msort, wo2, erg los
01	1	1100	Laag	1	DGRBR	heterogeen	zs2		mf-f, msort, met zandbrokken en restanten E- en A-horizont
01	1	3100	Laag	1	GE	heterogeen	zs3		gr-ge gevlekt tot geel, zs2/zs3, mf-f, msort, met leembrokken en spoellagen, soms wat grover zand
01	1	4000	Laag	1	GRWI	homogeen	zs1		mf-mg, msort, met humeuze bandjes
01	1	3000	Laag		GEBR	heterogeen	zs3		zs2/zs3, mf-f, msort
01	1	2000	Laag	1	BRGR	heterogeen	zs2		brgr/gr/dbrzw gevlekt, mf-f, msort
04	1	3200	Laag	1	LGE	homogeen	zs2		mf-f, msort, crossbedding
04	1	3300	Laag	1	LBRGE	homogeen	zs2		mf-f, msort, crossbedding, iets donkerder dan S.3200 door grondwater?
04	1	3400	Laag	1	BR	homogeen	zs2	H1	mf-f, msort

Kleur

D = donker
L = licht
BR = bruin
GE = geel
GR = grijs
WI = wit

Textuur

zs1 = zwak siltig zand
zs2 = matig siltig zand
zs3 = sterk siltig zand

Organische stof

H1 = humushoudend
H2 = humusrijk

Opmerking

fe1/2 = weinig tot veel ijzerspikkels
z/mf = zeer/matig fijn
msort = matig gesorteerd
gsort = goed gesorteerd
wo1/2 = weinig tot veel wortels
mn2 = veel mangaanspikkels

Vondstnummer	Veldvondst	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Segment	Vak	Categorie	Aantal	Gewicht	Container
0001SVU	0001	01	103	1100	AKK	1	1		SVU	1	8.1	Doos 1
0002KER	0002	02	102	1100		1	1		KER	1	16.4	Doos 1

Bijlage 6. Beantwoording van onderzoeksvragen

- 1) *Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?*

Er is één scherp roodbakkerd aardewerk met loodglazuur uit het oud bouwlanddek gevonden.

- 2) *Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?*

Het plangebied ligt op een dekzandrug op de rand van een vlakte van terrasafzettingen, dat in het oosten grenst aan een beekdal. De top van het dekzand bestaat uit een C-horizont met gley-verschijnselen (Cg). Voor wat betreft de aanwezigheid van steentijdvindplaatsen is de bodem verstoord geraakt. Als gevolg van de omzetting van de bovengrond en de vermenging met bolster is het voor die periode relevante archeologische niveau aangetast. Wat betreft de Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd is de bodemopbouw archeologisch gezien wel intact.

- 3) *Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?*

Er zijn geen sporen en structuren gevonden. Er is wel een vondst gedaan, maar deze is afkomstig uit het oude bouwlanddek.

- 4) *Wat is de datering van de archeologische resten? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*

De scherp roodbakkerd aardewerk is toe te schrijven aan de Late Middeleeuwen B – Nieuwe Tijd. Er is geen sprake van een vindplaats in het plangebied.

- 5) *Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?*

De losse vondsten zeggen niets over het gebruik van het plangebied in het verleden.

- 6) *Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?*

De scherp aardewerk komt uit het in het plangebied aanwezige oud bouwlanddek en kan dus als 'mestvondst' worden beschouwd.

- 7) *Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?*

De onderzoeksresultaten sluiten niet aan op de verwachtingen van het vooronderzoek. De hoge verwachting voor Neolithicum – Nieuwe tijd kan naar beneden geschaald worden naar een lage verwachting.

- 8) *Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingsystematiek).*

Er is geen sprake van een behoudenswaardige archeologische vindplaats.

- 9) *Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?*

Nee.

- 10) *Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?*

De top van de dekandrug ontbreekt, aangezien deze uit een C(g)-horizont bestaat. De oorspronkelijke podzol ontbreekt dus ook. Eventuele vuursteenvindplaatsen zijn verdwenen. Dit komt door de veenwinning en ontginning in het plangebied tijdens de 14de en 15de eeuw. Diepere sporen kunnen ondanks de aftopping van de dekandrug nog worden teruggevonden maar deze zijn niet aangetroffen.

- 11) *Is in de onderliggende terrasafzettingen sprake van paleosols?*

Nee.

- 12) *Zijn de eventuele aangetroffen archeologische resten te relateren aan resten die elders in Schijf zijn aangetroffen (bijvoorbeeld Berg van Trijp of of Hoeksestraat)?*

Nee.